S.A.T.

7-a JARO, N-o 340 LEIPZIG, 9. / 4. 1931

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

JE LA MEMORO PRI MARTIROJ K MURDISTOJ

La parlamento de Hungario, la 26-an de februaro 1920, — antaŭ dek unu jaroj — unuvorte deklaris, en la akompano de mangrenadpreparo, gubernatoro Nikolaon Horti (Horthy). Antaŭe li estis imperiestra ĉambristo k la imperiestro komisiis al li la ŝiparon. Sed kiam la trono de lia sinjora moŝto ekbalanciĝis, li tuj transdonis la militŝiparon al la malamika armeo, k fiksis kiel kondiĉon nur tion, ke siajn valorojn estantajn sur la tradicia estradponto li povu forporti. Kaj post kiam li sukcese petegis la pensimonon de la registaro Karoli (Károlyi), li iris al Szeged por esti kontraŭrevoluciulo. Tie li estis elektita armeestro. Li, kiu taŭgis al la tieaj uloj: "kiu estis homo ne de la penso, sed de la agoj."

Vere, eĉ se Nikolao Horti volus, li ne povus esti homo de la penso. La agojn li ŝatas, kiuj akomodiĝas al lia anima strukturo. Kaj se antaŭ la herooj de la antikva Grekujo la junuloj k virgulinoj, "la senpekuloj de la popolo", disĵetis ruĝajn rozojn, ankaŭ Nikolao Horti devas rerigardi: ĉie burĝonas la sangrozoj de senkulpaj vivoj, kie lia makulbota individuo trapaŝis la landon. Dum la jaro 1919, en Szeged, ili starigis venĝo-tribunalon, kies juĝistoj estis oficiroj resopirantaj sian senzorgan vivostaton, la prokuroroj k same la atestantoj estis la spionoj k la interesataj kontraŭuloj.

Ili faris verdikton pri miloj da forestantaj, nenion supozantaj akuzitoj. Nur unuspeca verdikto estis: la mortkondamno. Kies nomo lokiĝis sur ĉi tiu mortlisto, tiu aŭ "estis forŝtelita" de hejmo sia aŭ ili "elŝtelis" per la helpo de juĝistoj k prokuroroj ilin de la tribunaloj k poste senkompate mortigis ilin. Kaj se pro la tiam ĉeestanta rumana armeo ili ne povis havigi al si la kondamnitojn, tiam ili atendis ĝis la Entento — laŭ la garantio de Stefano Betlen, ke ili estas respublikanoj k nur volas restarigi la leĝan formon — enpermesis la blankan armeon ĝis la mezo de la Tisza-regiono k al la Transdanuba parto de Hungario. Kaj tiam ili povis kapti k

HORTI.

venĝi sin je la popolo, kiu foje volis forskui de si la feŭdan reakcion k volis akiri la teron sterkitan per siaj larmoj k ŝvito. Post Szeged sekvis Siófok. Tie ĉi denove estis starigata la venĝo-tribunalo de Horti. Ĉe la fino de l' Siófok-a restado — dum la tuta restinta Hungario estis laŭta pro stertorado de viktimoj mortigataj, — jam denove aperis en Budapeŝto, kie tiam Horti ankoraŭ ne havis potencon, la gazeto de la hungaria laboristaro: *Népszava*. Redaktoro ĝia estis Adalberto Somogi, iama provinca instruisto, la mildanima edukanto por socialismo.

Scion k homamon resonis ĉiuj liaj verkoj. Kiel li k la gazeto de la socialistoj ne estus protestintaj pro la teruragoj de la blanka teroro?! Ne tiel, kiel estis bezone k kiel ili estus ŝatintaj, nur kiel ebligis tion la cenzuro de la rumanoj, vokitaj de la blankuloj.

Sed en Siófok fariĝis granda la kolero. Skribi kontraŭ la estraro de la nacia armeo? Kiu estas tiu kuraĝegulo tie en Budapeŝto? Estas li nomita Adalberto Somogi. Finita la debato! Mortu! Mortu li per tortura morto! Kaj la oficiraj ekzekutistoj decidis.

La sorto de Ad. Somogi de nun estis decidita. Lian loĝejon en Budapeŝto spionis la oficiroj de Horti; ili ŝteliradis ĉirkaŭ li: kiam ili povos lin "forŝteli"? Sed Somogi estis avertita de kelkaj flankoj k li ne loĝis hejme, sed en diversaj hoteletoj, de kie li vizitis orde la redaktejon. Tien enportadis al li la vespermanĝon lia familio.

La 14-an aŭ 16-an de februaro en la Gelert-hotelo dum posttagmeza teo sidis la sinjoroj ekzekutistoj: la armeĉefo k kelkaj oficiroj. El la estrara oficejo oni enportis la presprovaĵojn, ĵus ricevitajn de la cenzuro. Inter ili ankaŭ tiujn de *Népszava*, kun artikolo de A. Somogi pri la transdanubaj teruraj okazintaĵoj. Do, ĉi tiu homo ankoraŭ vivas? indigniĝis junulo elinter la ekzekutistoj. "Oni devas ne paroli, sed agi" ekparolis la armeĉefo Horti riproĉe.

Kaj la oficiroj de l' taĉmento Ostenburg laŭ la tiama "entuziasma senprokrasta" modo ekstaris, alligis la glavojn. Se ne sukcesis la aliaj taĉmentoj, ili certe plenumos la verdikton.

Ĉar estis verdikto subskribita de la armeĉefo Horti. Tion ja asertis relative honesta homo, iu tiama ministro, kiu foje kun kelkaj grafoj, inter ili

Stefano Betlen, vizitis en Szeged Horti por peti promeson, ke okaze de enmarŝado en Budapeŝto estos ĉesigataj la kruelajoj. Sed tiam Horti prenis jurnalfolion en sian manon k diris "sed kiu skribas ĉi-specajn, tiu naĝos...".

Kaj la 17-an de februaro en 1920, du-tri tagojn post la sceno en la hotelo Gelert, vespere ĉe malluma stratangulo ĉirkaŭis oficiroj el la redaktejo venantan Somogi por "legitimi" lin. Kun li estas Adalberto Bacsó, juna poeto, espero de la estonto. Juna edzo. Li irus hejmen jam por vespermanĝi, sed fidele akompanas al la hotelo la redaktoron, la majstron, por ke ne okazu al li ia malbono. Ĉar iuj intencas kapti lin.

Eĉ jam estas ili kaptitaj. Internen en la tie atendantan aŭtomobilon de la armeestraro n-o A-III-36.

Oni eltiris post du tagoj el la Danubo du kadavrojn, laŭ la oficiala protokolo ambaŭ estis antaŭ la jeto en la Danubon terure mortigitaj, la okuloj elpikitaj, en ambaŭ korpoj pli ol dudek piksignoj k paftruoj. La fingroj eltorditaj, la ostoj rompitaj, ilia abdomeno malfermita; en la ventro k en la poŝoj pezaj ŝtonoj. Kaj nature ambaŭ estis elrabitaj.

La polico konstatis la nomojn de la murdistoj. Ili estas Megay László, Soltész István, Lehrer Árpád k Kovarcz Emil. Tamen poste malgraŭ ĉio la proceso kontraŭ ili estis ĉesigata.

Sed por pli malfrua — tamen konvena — tempo ni havas ne kontraŭeblajn atestilojn formetitajn en bona loko. Certe sekvos la tempo de la saldofaro! Kun la murdistoj k same kun la komisianto.

Ĝis tiam hejme la hungaria proletaro je la nomo de l' tuta popolo nur per mallaŭtaj vortoj povas doni signon pri la doloro k precipe pri la vero. La elmigrintoj kun la hungaria laboristaro kune oferas je la memoro de la du noblaj martiroj k de miloj da samsortanoj, sed samtempe en la nunaj cirkonstancoj staras antaŭ ni la devo konstante anonci antaŭ la tuta mondo: Nikolao Horti estis ne nur pera, sed senpera komisianto de la murdistoj. Kaj lia sanga mano ne nur pro la nobla vivo de K-doj Somogi k Bacsó estas malbenita, sed ankaŭ pro tiuj miloj, kies murdon li konsentis k kies murdistojn ankaŭ hodiaŭ li konstante ŝirmas. Malbenita estas li pro la enkarcerigo de dekmiloj, malbenata k malbenita pro la sklavigo al milionoj.

Sed ne la malamo, pli vere la intereso de la laboranta popolo estas tio, kio tenas distinge la memoron pri la martiroj. Ni oferas por ilia memoro, ĉar ni ŝatas iliajn instruojn, la ekzemplon de ilia vivo, k se la hungara popolo volas vivi, ĝi devas forskui de si mem la regadon de Horti-oj.

Kompiltradukis laŭ artikolo de Ladislaŭ Fényes en Világosság (Helo). 8739.

LA STACIDOMA ATENDEJO

Fervojista raporto el Germanio

Tago de semajno; inter la sesa k la sepa matene aroj da laborantaj proletoj forlasas la laboristajn vagonarojn, rapidante atingi la atendejon, kiu en sia spaco ofte ne povas akcepti la multnombron da alvenantoj. Intertempe izolaj individuoj, ĉu mizeruloj aŭ senhejmaj vaguloj, ĉu ankaŭ drinkemuloj k diboĉemaj monhavantoj, unu post la alia malaperas, dorse lasante la gasteman atendejon, la rifuĝejon por ĉiuj homoj, tiel liberigante sidlokojn por aliaj. Inter la sepa ĝis la oka ĝi malpleniĝas, pro foriro de l' gelaboristoj, kiuj aliras pli malpli rapide la laborejajn murojn. Se troviĝas en la atendejo malmultaj vojaĝantoj k senhejmuloj, ili estas devigataj eniri la apudan ĉambron pli malgrandan, la porvirinan atendejon. Ekalvenas nombro da purigistinoj, kiuj svingas balailojn k sitelojn da akvo k rapide komencas la purigon. Malsekiĝas la planko, foriĝas la polvo de sur la tabloj k seĝoj, ekaperas la kelnero, kiu kovras la tablojn per freŝaspektaj tukoj; la servisto forportas la malpuraĵon k la atendejo renoviĝas, tuj akceptante aliajn nov-alvenintojn, kiuj interrompas sian vojaĝon. Estas okupataj benkoj k seĝoj, tintas taso da kafo k lakto. Malgrasuloj malsate k avide englutas kafon kun peco da pano, eĉ pankrustojn relasitajn de forveturintoj. Tie, monhava vojaĝanto jam trinkas bieron, manĝas varmegigitan aŭ rostitan kolbason apetitigaspektan. Apude, senhejma mizerulo, sentanta murmureman stomakon, malsate rigardas, ne povas matenmanĝi ion ajn, eĉ ne sekan pecon da pano.

Alveturas vagonaroj. La elvagoniĝintaj pasaĝeroj parte preterpasas la atendejon, parte eniras Jen animpresa aspekto! Pola familio trapordiĝas, serĉante anguleton por sia anaro: patro, patrino k kvar idoj de unu ĝis ses jaroj. La plej juna premtenas sin sur la patrina dorso, plorante pro malsato k soifo. Kompatemulo alportas glason da akvo por unua trankviligo. Intertempe la gepatroj de l' malriĉe vestitaj infanetoj klopodas kvietigi la malsaton, dezirante al si pli bonan estonton, en provinca bieno, kie ili kamplaboros por kelkaj markoj semajne. Ilin nutras nur espero!

Informila signalo: "Envagoniĝi al Hanovero, Hamburgo, sur la perono dua!" Sekve moviĝado ĉie en la atendejo k la duono de l' travojaĝantoj malaperas, portante pli malpli ampleksan pakaĵon. Proksimiĝas tagmezo. Je la dekdua la kelnero purige ordigas la tagmanĝajn tablojn, al kiuj sidiĝas aliurbaj oficistoj, kiuj alvenas unu post la alia. Elkuireja bonodoro estas rimarkebla, bretoj kun buloj aperas k la dejorintaj oficistoj malsataj bonapetite malaperigas la manĝaĵon. Ĉe la apuda tablo senlaborulo, ekkonebla per malbona eksteraĵo, avide strabas kun ribelemaj intestoj sur la bulojn, devigate rezigni. Nun satiĝis la oficistoj k foriras por ree dejori.

Ekvidante tiun favoran okazon la malsategulo ekkaptas la restaĵon k englutas ĝin kun manĝegemo. Aliaj vojaĝantoj devas kontentiĝi pri telero da supo, se ne la monuja enhavo permesas pli multekostan menu-manĝaĵon. Foriras k alvenas pasaĝeroj diverstipaj, ekzemple maljunulino, kiu revenante de foiro dedorsigas korbon, k karavano da vilaĝanoj, egalkostume vestitaj, kiuj refreŝiĝas ankoraŭ per glaso da biero, por tuj poste envagoniĝi hejmirante. La posttagmezon individuoj diverskategoriaj aperas: senlaboruloj, sentaŭguloj, kripluloj, ekskursantoj, migrantoj, naturamikoj, ŝtelistoj ktp. Senlaborulo lace k malgaje sidiĝas en angulo, meditante pri la taga fiasko ĉiama. Timemulo singardeme superrigardas la atendejon, ĉu li povos resti tie nepersekutate. Lambastonulo kun kripligita mano ŝoviĝas de tablo al tablo, laŭdante alumetojn, ciron, laĉojn k similajn objektojn ĉiutage uzatajn. Eksonas kanto, laŭansere aperas gaja k vivema junularo laborista, senzorga societo, distrante

per muzikprezento la ĉeestantaron. Pli serioza aspektas alia grupo da migruloj, kies celo estas la Vestfalia k Rejnlanda regiono, kie ili esperas trovi laboron k vivtenon. Oni distingas kafan aromon. De l' malantaŭa flanko ekkrio: "Mia monujo malaperis!"

Virino mezjaraĝa traserĉas tutan sian havon, sensukcese, ĉar ŝi ne povas reakiri la ŝtelitan monujon. Ŝtata gardisto, kiu okupas sin speciale pri tio k helpeme serĉas, ne povas trankviligi la virinon; eĉ la plej maldolĉaj virinaj larmoj ne reaperigis la perditajon; malaperis la ŝtelisto kun la monujo.

Vivplena moviĝo ĉe la bufedo: "Mastro, bieron, ok, dek glasojn da biero!" Al drinkuloj estas permesate laŭvole ĝui la alkoholan refreŝigajon. Pro nesingardemo nun subite aŭdiĝas tintado, disrompiĝas glasoj, ĉirkaŭsaltas vitreroj, interdisputas mastro k gastoj, kiuj lastaj rifuzas anstataŭigi per monpago la disrompajon. Policanoj allogitaj per la bruo, post konciza klarigo per sia potenco malkviete forigas la kontraŭstarantojn.

Vesperiĝas k estas lumigata la atendejo. De ekstere krakanta pluvego aŭdiĝas, alfluo de ĝisoste tramalsekigitaj homoj, precipe senrifuĝejuloj kun palaj mienoj, kiuj klopodas resti surbenke. El la kuirejo klakantaj teleroj anoncas la horon de l' vespermanĝo k la kelnero rapide servas la preparitan manĝajon. Interrompas la tuton plorantaj infanoj de travojaĝantaj kamparanoj, kies kriado aŭdiĝas ĝis ekstere; ili krias pro manko de nutrajo, — sen mono ja nenio estas havebla. Jen alia speco de pasaĝeroj, kiuj kartludante pasigas la vesperon, per ĉiu karto alfrapante la tablon k akompanante la ludon per malbenoj. La ĉambrego estas plenplena ĝis la lasta loko. Poŝtoficistoj kun orumitaj uniformoj atendas sian vagonaron. Malvarmiĝas ekstere; ĉe l' hejtilo staras frostantaj migruloj k klakas per la dentoj. Enangulaj amant-paroj ekridas. Estas noktomezo.

Melankolie tirharmoniko anoncas la mizeron de l' nuna vivo, kante akompanas la instrumenton blindulo, kies sola panakiro estas la almozpetado. Publikulino kun akompanantaro elspezas la ĝisnunan profiton por drinkajoj k ĉe ekalveno de l' biletkontrolisto eliĝas rapide, kvankam ebrie ŝanceliĝante. Unu horon post noktomezo alkoholajoj ne plu estas vendataj. Intertempe la ofica kontrolisto seninterrompe k senkompate laboras, ekzamenas la biletojn, kaptas senbiletajn dormantojn, arestigas suspektindajn ulojn, kiuj deziras kapti rabajon en tiu loko. Senazilaj refoje estas la mizeruloj en torenta pluvo, dum la policanoj reiras en la atendejon por serĉi viktimojn.

Post fermo de l' urbaj restoracioj alvenas diversaj diboĉuloj por sobrigi sin per taso da kafo aŭ botelo da mineralakvo, rakontante pri la sukcesoj de l' pasinta tago. La nokto forpasas kiel la homa vivo — en la ejo regas netrapenetrebla vaporo, atmosfero malbonodora pro alkohola haladzo, nesufiĉa ventolado; ĉie surplanke kuŝas paperetajoj k malpurajo, kvankam ĉiuflanke troviĝas paperkorboj . . .

Daŭre alvenas k foriras vojaĝantoj, ĝis frumatene ree la laboristoj el provinco plenigas la atendejon, la senkostan restadejon k rifuĝejon, la internacian renkontejon por ĉiuspecaj homoj. *Mailand (265).*

VARB-KONKURSO

Ni alvokas la legantaron al granda konkur-varbado.

Ni fiksas tri premiojn por tiuj aktivuloj, kiuj ĝis la XI-a Kongreso de SAT varbas al "S-ulo" la plej multajn novajn abonantojn.

1-a premio: Senpaga jarabono al "S-ulo", al "La N. E." k jarkotizo al SAT, plus la "Plena Vortaro de Esperanto";

2-a premio: Senpaga jarabono al "S-ulo" k al "La N. E." plus "La Fera Kalkanumo";

3-a premio: Senpaga jarabono al "S-ulo" plus "Kandid".

Krome ĉ i u j konkurs-partoprenantoj, kiuj sukcesos varbi pli ol 50 novajn abonantojn, ricevos la unuan premion d u m 3 j a r o j.

Por ke la varbantoj en malgrandaj lokoj, tre ofte izoluloj, ne rezignu dekomence je la partopreno en nia konkurso, ni promesas ankaŭ al tiuj aboniigantoj s u r p r i z - premiojn. Kiu abonigos eĉ nur 1, 2 aŭ 3 n o v a j n esperantistojn, havos do la kontentigon ricevi senpage iun de SAT eldonitan broŝuron kiel surprizon. Tiel, ĉiuj varbantoj estos iel rekompencitaj en la fino de l' konkursdaŭro.

La abonoj estu farataj laŭ la povo de l' varbatoj: ĉu trimonata, sesmonata aŭ jara; gravas nur la n o m b r o de l' varbitoj. Laŭmezure de l' varbado la m o n o samtempe estu s e n d a t a kun la listo de l' nomoj k adresoj de la varbitoj al la Administrejo kun indiko: Varbkonkurso al "S-ulo". Ĉi tiu indiko necesas por ĝusta kontrolo. De tempo al tempo aperos en "S-ulo" noto pri la stato de l' konkurso.

Listoj sen mono ne estas atentataj.

A n t a ŭ e n p o r l a 1 - a p r e m i o d u m 3 j a r o j !

P o r k l a r i g o : Ĉi-supra konkurso al varbado de abonantoj ne estas iniciatita de la Direkcio de SAT nek de la Redakcio de "S-ulo": la propono venas de iu K-do, kiu samtempe kun la projekto deponis ĉe ni la monsumon necesan por garantii per ĝi la pagon de l' premioj sen ia elspezo por SAT, escept ante la librojn.

KULAKOJ[1]

Mia amiko Tadeo Panov, kiu nun estas komizo en kooperejo k kandidato de komunista partio, rakontis al mi, kiel li laboris kiel kamplaboristo ĉe siberiaj riĉuloj.

Tiuj kruelegaj, senkoraj avaruloj estis pretaj trinki sangon de siaj laboristoj por gajni pli da kopekoj. Tagnokte, ofte sen kontrakto, laboris la gejunuloj, tre malbone vestataj k nutrataj.

Iufoje, sabate, reveninte laca en la vilaĝon, Panov ekdeziris promeni kun la samvilaĝaj gejunuloj. Estis jam vespero. Sed la mastro havis alian opinion k ordonis al li veturi kampen (12—15 kilometrojn) por veturigi fojnon. La junulo rifuzis — k la riĉulo lin vundis per forkego.

K-do Panov komunikis la fakton al vilaĝsoveto. La kulako fariĝis kvieta kiel ŝafo k petegis lin silenti. Sed la junulo ĉion rakontis — k la riĉulo estis punata. Tamen, K-do Panov devis forlasi la vilaĝon, timante venĝon de la kulakoj, kiuj kune decidis lin pereigi.

En Kazakio la kulakoj (nomataj kazake: "baj") estis pli kruelaj. Laŭ antikva tradicio, "baj" rajtas vergi sian laboriston; multaj estis mortigoj al laboristoj fare de siaj "baj"oj.

Krom "baj"oj ekzistis en Kazakio riĉegaj feŭduloj, kiuj estis kvazaŭ reĝoj. Ĉiu feŭdulo havis taĉmenton da servistoj, kiuj servis al li kiel sklavoj. Ofte okazadis, ke la feŭdulo sendis tiun taĉmenton en la stepon por rabi najbarajn ŝafojn. La taĉmento ĉirkaŭis bonan parton da ŝafaro — k forpelis ĝin al sia sinjoro. Timigita paŝtisto krias, sed senutile: la feŭdulo jam estas posedanto de la brutaro.

*

Nun, kiam soveta registaro decidis forigi la kulakojn, — multaj, ne nur

[1] "Kulak" —rusa kampriĉulo, ekspluatanta la malriĉulojn k eĉ la mezriĉajn kamparanojn.

burĝoj, protestas kontraŭ kruela batalo kontraŭ la ekspluatantoj. Jes, iufoje la batalo estas pli kruela, ol tion permesas la registaro. Iufoje kolerigitaj eks-sklavoj agas tiel, kiel ili ne devus agi.

Sed pro tiaj misagoj de la eks-ekspluatitoj, ni ne rajtas ĉesigi la batalon kontraŭ la malamiko. Kaj ni devas memori, ke la malamiko, estante forta, estis ege pli kruela, ol la revolucia proletaro. Nur burĝoj tion jam "forgesis". *Nikolao Usov, st. Uŝ-Tobe apud Turksib, Kazakia Sovetrespubliko.*

Sovetio la laboristoj diros: Ni ne volas militon, ni faras revolucion! — k manifestos solidaron kun la sovetia popolo, kiu nun konstruas novan sociordon. Estas ankaŭ nia devo renversi nian kapitalistan respublikon k anstataŭigi ĝin per proleta diktaturo.

F. Gerekens, Crespin (Nordfrancio).

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

Pri senlaboruloj, kiuj loĝas en moderne konstruitaj domoj Vienaj

Iu senlabora konstrulaboristo enloĝanta komunuman domon de l' XXI-a Viena distrikto devis pagi luon de 30,15 ŝil. la 15-an de marto. Sed lia petskribo al distrikta industri-komisiono pri plilongigo de l' senlaborula subteno restis nerespondita; sekve mono por lupago mankis. Li tial parolis kun dominspektoro, kiu sendis lin al urbkonsilanto, de kiu li estis direktata al la sekretario de l' loĝeja oficejo. Ĉi tiu atentigis lin, ke li devus pagi la luon, se li volus plue loĝi en komunuma domo, ke la komunumo ne povas malprofiti pro la mizerstato de multaj laboristoj. Se li ne pagus ĝis la 20-a de marto, li estus elloĝigata. Ankaŭ la malriĉul-prizorgisto, al kiu li sin tiam turnis, diris, ke la komunumo pereus, se ĝi volus pagi la lumonon al ĉiu senlaborulo. Tamen li ekkonis la neceson doni al li pakajon kun manĝajo k 4 ŝil. Tio estis ĉio. Laŭ la paroloj de l' urbkonsilanto Tandler tamen la malriĉul-prizorga servo havas la taskon pagi al ĉiu senlaborulo la lumonon, kiu petos pri tio.

Senlaborulo Knourek (2474).

Averto kontraŭ nova milito!

La senĉesa konstruado de pafilegoj, torpedŝipoj ktp. en francaj fabrikoj montras, ke Francio samkiel aliaj kapitalistaj landoj preparas la militon. En tiaj cirkonstancoj la francia laboristaro klaskonscia ne povas nek devas resti indiferenta, ĉar oni tre bone scias, ke Sovetio estas celata per tiu militpreparado. Por povi ataki Sovetion, antaŭe necesas senpovigi la proletajn revoluciemajn organizojn k malliberigi iliajn ĉefajn gvidantojn. Tial hodiaŭ burĝajn malliberejojn plenigas komunistoj. Ĉiuj klaskonsciuloj devus imiti la ekzemplon de l' deputito Andreo Marti, kiu longe suferis en malliberejo, ĉar li defendis la interesojn sovetiajn k de l' laboristaj klaso. Kondamnite je 6 jaroj da karcero, li liberiĝis antaŭ nelonge dank' al gelaboristaj protestoj. Ni esperas, ke en tago de militdeklaro al

El Hispanio

La 24. marto la studentoj de l' Madrida Universitato (medicina fakultato) forlasis la kursojn manifestaciante kontraŭ la monarkio; ili grimpis sur la tegmentojn de l' Fakultato k bombardis per ŝtonoj la policanojn. La 25., post strikdecido de l' studentoj, okazis batalo inter ĉi tiuj k policanoj ĉirkaŭ la veterinara lernejo, en kiu tri studentoj k unu civilgvardiano estis mortigitaj. Tiu ĉi movado de l' studentoj etendiĝis ankaŭ al la provincaj urboj. En Kordobo centoj da senlaboruloj manifestaciis, postulante subtenon k nutrajon, k atakprenis plurajn nutraj-magazenojn.

H. R.

La patriotismo de l' kapitalistoj

En Usono multaj entreprenistoj, profitante la krizon, maldungas siajn ordinarajn usonajn laboristojn k anstataŭigas ilin per fremdaj. La grandaj terposedantoj de Kalifornio ekzemple dungas japanojn, ĉinojn, meksikianojn. Al ĉi lastaj oni ja ne pagas pli ol $^1/_{10}$ da dolaro tage, dum la usonanoj postulas 3 dolarojn. Eĉ la negroj en Usono estas tro postulemaj: ili

Kontraŭ la regantaj perceptoj pri krimo k puno

de D-rino Klara Mejer-Viĥmann (Clara Meyer-Wichmann)

(Fino. Vidu antaŭan n-on.)

Ni nun memoru tiujn krimulojn, kiuj laŭdire efektive bezonas korektadon. Kion do puno efikas kontraŭ ili?

La puno animpremas ilin, humiligas ilin, forprenas de ili la lastan reston de rezistpovo. De la komenco de l' punproceso ili estas metataj *kontraŭ* la socio, rigardataj kiel malamikoj, elpuŝataj, dum ili, (ankaŭ k ĝuste la degenerintoj inter ili) pli ol aliaj estas soleculoj k pli ol aliaj bezonas *komprenatecon*. Kaŭze de ĉi-ĉio la *interna* evoluado, sekvanta ĉiun faron, ankaŭ ĉiun malbonfaron, estas interrompata; la akuzito defende starigas sin kontraŭ siaj akuzintoj, k la interna procezo de resaniĝo estas malhelpata. Fakte ankoraŭ nun oni ne traktas la krimulon kiel Homon, sed oni traktas lin k enŝlosas lin kiel objekton. Ĉio, kio meritas la nomon hominda, estas rifuzata al li en la malliberejo; oni nur vivtenas lin. Li eĉ ne havas la eblon, efektivigi siajn pli bonajn intencojn; K TIAL KOREKTADO DE LA KRIMULO PERE DE LA MALLIBEREJO ESTAS NEEBLA. LA MALLIBEREJO NE POVAS KOREKTI.

Ĉu do ĝi povas fortimigi? Malmulte. Ĉefe tute aliaj kaŭzoj ol la efiko de la puno difinas la pliiĝon k malpliiĝon de la krimeco; tion ja vere la militjaroj denove montris; tion ankaŭ montradas la granda nombro da ripetuloj. Sed precipe tiu tuta fortimiga principo estas malmorala, ĉar ĝi rigardas *homojn* nur kiel *rimedon*.

Ĉu do nedanĝerigi? Jam la esprimo estas malinda! Kaj la rezulto de tiu klopodo estas, ke multaj forlasas la malliberejon pli "danĝeraj" ol kiam ili eniris ĝin. Ĝuste ĉi tio estas barbareco k ĝia malprogreseco: ke la ideo de punado estas entute negativa. Instigu en homoj la bonon, faru vian eblon por fortigi ilin, por kreskigi en ili ĉiajn pozitivajn k bonefikajn kapablojn; sed ne komencu per la celo "nedanĝerigi" ilin. Kaj se estas inter la krimuloj *kelkaj* "nekorekteblaj", en kiuj ne ŝajnas vekebla io ajn bona, kiuj en sia tuta esto ŝajnas malsuperhomaj, viktimoj de degenero — oni rigardu k traktu tiujn kiel malsanulojn, k ankaŭ ne ekvolu "puni" ilin, kiel nuntempe oni ne plu punas frenezulojn.

Sed pli forte ol ĉi-ĉiuj "celoj", kiujn oni volas atingi per la puno, ankoraŭ vivas en la homoj la pratempa principo de repago, en kiu kaŝiĝis la venĝo. Ĝi vokpostulas por ankaŭ suferigi tiun, kiu suferigis aliulon, ĝi deziras, "ĉion repagigi", ĉion "kvitigi". La speciala punjuro estas nur unu el ĝiaj manifestiĝoj; sur ĉiuj kampoj de la persona k socia vivo ni retrovas ĝin. Estas ĝuste tiu ĉi primitiva principo, radikanta en venĝinstinktoj, kiu devas esti renversata. KAJ TIEL NI NE NUR DIREKTAS NIN KONTRAŬ LA EKSCESOJ DE LA ĈELSISTEMO, NEK KONTRAŬ LA ĈELSISTEMO MEM — pri kies "netolerindo" k "nedezirindo" ni estas profunde konvinkitaj — NEK EĈ KONTRAŬ NIA NUNA PUNSISTEMO KIEL TUTO — NI BATALAS KONTRAŬ TIU TUTA PUNKONCEPTO MEM. Tiel ne decas esti la rilato de homo al homo, tiel homoj ne decas stari unu kontraŭ alia.

Kontraŭ tiu malnova, pratempa doktrino, datiĝanta de

bezonas tutan dolaron ĉiutage! Aliaj usonaj mastroj montras ankoraŭ pli brilan patriotismon: ili malfermas fabrikojn en Ĉinio k Japanio mem, de kie ili sendas siajn varojn al Usono. La salajroj tie estas tiel malaltaj, ke la profito estas grandega. Nur proletaro, kiu forrenversis la limojn k unuiĝis mondskale, povos meti baron al tiaj "Sennaciecaj" kapitalistaj manovroj. *Md.*

El Britio

Du el tri fervojistaj sindikatoj akceptis la redukton de l' salajroj je 5%: la asocio de l' fervojistaj oficistoj k tiu de l' maŝinistoj k hejtistoj. — La ekzekutiva komitato de l' ministaro (sekretario: Kuk — Cook) pridiskutis la ĝeneralan situacion en la minejoj k la proponon pri internacia organizado rilate la laborhorojn; Kuk opiniis, ke la sola rimedo por eviti strikon estus atingi interkonsenton pri nova projekto de minimumaj salajroj. — Pro la bojkotado en Hindio al la anglaj teksaĵoj la Lenkŝira teks-industrio estas pli k pli malprosperanta k en la regiono proksimume 7 el 9 teksiloj malfunkcias. *T. I.*

TAGOJ EL MIA VIVO

"Pro vagado, almozpetado k transpaŝado de limo vi estas punata laŭ paragrafoj... per enkarcerigo dum 6 semajnoj!'" — Ho — morgaŭ mi povos forlasi la malliberejon, povos ree spiri liberan aeron! Kiom longe daŭris tiuj ses semajnoj! Ĉu mi eraris? La senton mi ne povas forigi, kvazaŭ

mi dum tuta jaro jam sidus en tiu malbenita ejo. Dank' al ĉio — morgaŭ! morgaŭ mi eliros!... La tago ne volas pasi... Kioma horo eble estas? Tondro — ĝis nun la tagmanĝo ne estas disdonita! do ankoraŭ estas antaŭtagmezo. Antaŭ 6 semajnoj mi estis libera homo... Ĉu fakte libera? Ĉiun momenton mi opiniis vidi ĝendarmon; mi ja estis en "fremda" lando; mi ja ne havas pasporton, mi ne havas eĉ iom da mono por aĉeti nutraĵon!... De mateno ĝis vespero mi frapis al pordoj almozpetante... Tra la tuta lando mi migris; ĉiun ŝoseon, ĉiun grandan urbon mi konas, en ĉiuj regionoj de la lando mi jam estis. — Bone mi jam lernis la lingvon nacian, tamen mi estas en "fremda" lando, devas atenti pri policistoj, ĝendarmoj: Mi ja ne havas pasporton, mi naskiĝis translime... Ofte mi devis aŭdi: Kion vi volas ĉi tie, iru al via lando! Al "mia" lando?! Kie estas "mia" lando? Tie, kie mi naskiĝis, mi ankaŭ ne konas homojn, ne povas trovi laboron, panon; nenie mi povas konstrui domon, eĉ ne dormejon, — ĉie venus aliaj homoj forpelantaj min. Diru! kie estas "mia" lando?... Ŝlosilaro tintas — malfermiĝas la pordo de "mia" ĉelo — eksonas la voĉo de gardisto: "Eliru, por akcepti manĝaĵon" — ĉiam je la sama tempo — ĉiam per la sama voĉo ordonema, ĉiam la sama avido je manĝaĵo... nun jam dum 6 semajnoj! Sed morgaŭ ja mi povos forlasi tiun enuejon, vidi aliajn homojn.

"Vekiĝu! Leviĝu!" krias sekvantan matenon la gardisto. Ho, fine li venis! Dormon mi ne povis trovi dum la nokto. Kiu povus dormi tiuokaze? Jam depost horoj mi atendis la vokon gardistan. Sed nun — fine... mi povas iri. Ree mi nombras la horojn, minutojn, eĉ sekundojn. Mi jam tremas pro ekscito. Ĉu oni forgesis, ke mi nun estas ĉi tie dum ses semajnoj? Ĉu mi devas resti ĝis mia morto pro forgeso? Ne, prefere serĉi hokon

---

la komencepoko de la homaro, ke malbono estu repagata per malbono, k ke la malbonfarinton oni devas subpremi k humiligi, ni metas alian vivprincipon: Ne juĝu. Ne repagigu. Ne punu. Ne rekompencu. Sed, per ĉiuj viaj fortoj, klopodu krei efektive humanan socion, en kiu ekzistos por ĉiu homo la kondiĉoj por kreskado k disvolviĝado; k klopodu tiel en vi mem kiel en aliaj, VENKI LA MALBONON PER LA BONO. Nur nerekte oni povas kontraŭbatali la krimon; ne per neniigado de fortoj, sed per vekado de fortoj; per tio, ke oni igas konstrua tion, kio komence estis detrua.

Kaj ĉar la reformoj farataj nuntempe en la punjuro ankoraŭ ne baziĝas sur tiu ĉi principo, tial ili ne kontentigas nin. Certe estis plibonigo, kiam oni enkondukis la infanleĝojn k la kondiĉan kondamnon; certe estos plibonigo, kiam oni fine komencos bone nutri k prizorgi la malliberulojn, kiam oni faros ĉion eblan por pliigi ilian rezistkapablon, anstataŭ igi ilin forlasi la malliberejon lacaj k spiritkadukaj; kiam oni forigos la ĉelsistemon; kiam la publiko akceptos la liberigitan kondamniton en hominda maniero. Sed per ĉi-ĉiuj plibonigoj en la kadro de la hodiaŭaj socio k punjuro — kaj en ĉi tiu ili ĉiuj eĉ ne *estas* efektivigeblaj! — oni ne ŝtopas la fonton de la amasa krimo, k per ili oni ne atakas la malnovan punprincipon.

Ni, kontraŭe, ne venas al vi, nekondamnitoj, por alvoki vian kompaton pri la malliberuloj k por peti kelkajn mizerajn plibonigojn en la maniero, en kiu vi toleras, ke ili, viaj proksimuloj, estas traktataj. Ni turnas nin al vi, NEKONDAMNITOJ K KONDAMNITOJ, farante alvokon al via tuta homa indo. Nekondamnitoj, revizu vian socion k vian punkoncepton; akuzitoj, kondamnitoj, eksmalliberuloj, konsciu, ke vi estas HOMOJ.

Precipe ni petas: oni ne nur deziru aliiĝon, "plibonigon" en la sinteno de la krimuloj. Kian sintenon NI montras al ili? Ĉu ĉi tie estas ia oferemo, ia fratosento? Ĉio povus esti tute alia. En vera komuno estus komplezo, por interhelpi unu la alian supervenki al siaj neperfektaĵoj; por tio ni memkompreneble oferus pli ol unu tujan "intereson"; ni reciproke komprenus k subtenus unu la alian.

Ni ne, kiel nun, atentadus la "minacatajn jurobjektojn", sed la HOMON, kiu devas batali kontraŭ si mem — ni scius, ke ĉiufoje estus neperfektaĵo de ni ĈIUJ, kiam unu el ni malvenkus en tiu batalo.

Kaj tial — kvankam ni ĝojos pri ĉiu — kondiĉe ke ĝi estu efektiva — plibonigo, nuntempe novaplikata en la punjuro k punsistemo, — ni pli malproksimen celadas; ni venas por peti radikalan reformon, ne partan plibonigon; ni vidas, ke aperas ĉe la horizonto alia principo: tiu de nova epoko, de frata homaro, kiu-pli k pli sin liberigos de la principo de puno.

El la nederlanda lingvo tradukita de Nikune.

Samcelanoj, kiuj volas propagandi la en ĉi-artikolo entenatajn principojn, povas akiri ĝin broŝurforme ĉe H. Philips, Olympiaweg 56, Amsterdam-Z., Nederl. (poŝta ĝiro n-o 152 147). Prezo por 10 ekz-oj: 0,50 h. gd. (1 svisa fk. aŭ egalvaloro); 100 ekz-oj h. gd. 4,— (sv. fk. 8,—).

en la muro, ŝnuron mi jam trovos... Ne, ne por ĉiam mi volas resti! — Kioma horo estas do? Mi tute ne scias.

"Elvenu! Vi! Sesdek ok!" — "Nu rapidu, mi ne havas tempon por atendi!" Fakte la gardisto celas min, vokante "sesdek ok", kiu estas mia *nomo* de post 6 semajnoj. Kiel maŝino, kiel meĥanika figuro mi paŝas tra la koridoro. "Al la direktora ĉambro!" eksonas malantaŭe la gardista voĉo. Mi estas ŝovata en la ĉambron kun ŝildo "Direktoro"; ĉi tiu persono sidas en la mezo antaŭ skribotablo. Post kelkaj minutoj, dum kiuj li legis en aktoj, li levas la kapon demandante: "Ĉu vi estas N. N., arestito n-o 68?" "Jes." Vi estas punita per ses semajnoj da malliberigo, kiuj finiĝas hodiaŭ." En mia brusto la koro frapas pli forte: — Nun mi povos foriri!...

"Hodiaŭ vi ne povas forlasi la malliberejon, ĉar nur postmorgaŭ veturas vagonaro kun vagono por arestitoj en direkto al via hejmlando. Ĉu komprenita? Gardisto! Forkonduku la arestiton!"...

Punktoj brilas antaŭ miaj okuloj... noktiĝas! mi ne plu scias, kio okazas: "Mi ne eliru, mi ankoraŭ restu plue? Kio estas? De kie venas la bruo?" En mia kapo frapas marteloj... mi falas, falas, ĉiam malsupren — ĉu la abismo ne finiĝas? Tiam mi nenion plu scias.

"Ĉu vi ankoraŭ ne volas manĝi?" mi aŭdas voĉon konatan: "Jam de post hieraŭ vi nenion manĝis, vi nur sidis sur via benketo. Nu, ne frenezigu — morgaŭ vi ja povos forlasi ĉi tiun domon." Nun mi scias, mi ekkonas: estas la gardisto, kiu parolas al mi. Mi ne volas manĝi, volas nenion... io rompiĝis en mi...

Ni — kvar aliaj k mi — estas gvidataj de kvin policistoj kun pafiloj tra la stratoj al stacidomo. Ni estas kunligitaj per maldikaj ŝtalĉenoj. Kiel fikrimuloj ni estas rigardataj de l' pasantoj. Sed — estas pli bone scii, ke la turmento finiĝos, ol sidi en malliberejo. En la stacidomo ni renkontas ankoraŭ alian grupon da arestitoj, same kunligitaj per ŝtalĉenoj. Ĉiuj estas, kiel mi poste ekscias, senpasportuloj el mia "hejmlando". Baldaŭ ni sidas en aparta vagono k ekveturas en "nian" landon. Policistoj ali-uniformitaj akceptas nin. Ni estas denove enkarcerigataj. Kie restis nun nia libero sopirita? Ĉar jam vesperiĝis k de tagmezo ni ne estis manĝintaj, mi frapis je la ĉela pordo. Kelkajn minutojn poste venas gardisto. Estas la samaj sonoj, la sama tintado de ŝlosilaro, nur la ĉelo havas iom alian aspekton. Ankaŭ la sama ordonema voĉo estas aŭdebla post malfermo de l' pordo. Tute mi ne povas kredi, ke mi estas nun en alilanda arestejo! "Kion vi volas?" demandas la gardisto. "Ĉu mi ne ricevas manĝajon? Jam longe mi ne manĝis, sekve malsatas." "Atendu ĝis morgaŭ! Hodiaŭ la kuirejo jam estas fermita. Vi certe ne mortos pro malsato." Ne atendante respondon li fermas la pordon.

Do, bonega bonvenigo en "nia" hejmlando, ankaŭ nomata patrolando. Malespere k malsatege mi ekdormas. "Vekiĝu! Leviĝu!" Kio estas? Ha! jes, mi ankoraŭ estas en malliberejo... sed — hieraŭ mi estis transportita hejmlanden? Fine venas gardisto: "Vi estas libera, povas foriri!" Mi ne volas kredi. Sed en la oficejo oni transdonas al mi mian proprajon malmultan: "Vi povas iri!"

"Sed, sinjoro komisaro!" mi demandas, "ĉu mi ne unue ricevos matenmanĝon? Jam depost hieraŭ tagmeze mi ne manĝis." "Foriĝu! Malaperu! Por vaguloj ni ne havas manĝajon!" Nu, ne gravas, jam ofte mi frapis al pordoj almozpetante, kiam mi malsatis. Volonte mi ja forlasas la domon, eĉ malsate...

Nun mi povas iri, kien mi volas. Jen loĝas bakisto. Gaje mi staras sur la strato kun donacita pano. Baldaŭ mi ankaŭ vidas buĉistan vendejon. "Kion vi faris en tiu vendejo?" Antaŭ mi staras ĝendarmo. "Venu kun mi!" Ni iras en la vendejon. Demandite la buĉisto klarigas, ke mi aĉetis iom da kolbaso. "Nu," diras firidante la ĝendarmo al mi, "ni iru ankoraŭ al la bakisto." Ĉi tiu diras, ke mi almozpetis. Denove mi estas arestita k staras antaŭ juĝisto, kiu certe ne registris miajn eldirojn pri la nenutrado en malliberejo, ĉar mi estas punata per unusemajna aresto laŭ paragrafoj... pro transpaŝo de limo sen validaj dokumentoj...

SAT-ano 6817 (Kolonjo).

Pri la enhavo de artikoloj aperantaj en "S-ulo" respondecas la aŭtoroj.

PRI LA PROBLEMO DE PACO

Mi legis en "Soveta pedagogia revuo" (malnova) de 1929, k volonte scius, ĉu tio estas vera, jenon:

"*Por defendo de socialista patrio.* La infanoj de l' Soveta Unio ankaŭ scias reagi je proksimiĝanta danĝero de la atako kontraŭ sia proleta lando. Ardante pro malamo kontraŭ ĉiuj burĝaj registaroj infano skribas en 'Pionierskaja Pravda' (Pionira Vero) la versaĵon 'Amikaron', en kiu ĝi pruvas kiel la burĝaj landoj — Hungario, Pollando k Rumanio estas subtenataj de angla k franca imperiismo kun la celo krei unuecan fronton kontraŭ la sola en la mondo proleta ŝtato. Alia infano faris desegnaĵon je la sama temo. Jen kiel aperas k fortiĝas ĉe infanoj la efektiva internaciismo. Tia aranĝo de internacia edukado antaŭe difinas la rilaton de l' infanoj de tutmonda laborularo al estonta milito: Necesas ne nutri la infanojn per la frazoj pri pacaj interrilatoj de popoloj, pri laŭkonsenta solvo de internaciaj disputoj, sed klarigi k agi sub la devizoj: 'Militon kontraŭ imperiisma milito', k por defendo de l' Soveta Unio."

Nun mi demandas al la sovetiaj Gek-doj: Ĉu ni tiel eduku la infanojn? Ĉu ni tiel finfine akiros la pacon? Ĉu niaj infanoj ankoraŭ ne sufiĉe suferis pro tiuj malbenitaj militoj? Ĉu nia devizo estu: "Kiu deziras pacon, preparu sin al milito?" Tute ne! Ĝi ne estas bona solvo de l' problemo. Mi respondas el homa vidpunkto, k tute simpla estas la respondo: "Kiu deziras la pacon, preparu sin al la paco!" Ĉu iam milito alportis utilojn al la homoj? Neniom ol mizeron, ĉagrenon, malsanon aŭ morton. Ŝajnas tamen, ke ankoraŭ oni lernis nenion dum la lasta mondmilito. Ankoraŭ ne sufiĉas la viktimoj de tiu milito. Ne sufiĉas ĝis nun niaj K-doj, kiuj falis, k la patrinoj, kiuj perdis siajn filojn aŭ edzojn. Ĉar, ĉu vi eble pensas, karaj K-doj, ke milito estas io alia ol milito? Estas egale, ĉu ruĝa milito aŭ ne-ruĝa. Milito sub ĉiu ajn formo restas milito! Oni ĉiam k ĉiam denove bezonos armilojn por mortigi. Kaj atentu bone, la malamikoj uzas venengason ktp. ktp., ke se vi bone deziras militi, vi ankaŭ devas uzi tiujn fi-ilojn! Eĉ vi elpensu ankoraŭ pli kruelajn k perfidajn, ĉar aliel vi povos esti certaj, ke vi ne sukcesos aŭ gajnos la batalon. Laŭ mia opinio ruĝa milito ne estos malpli kruela ol ia ajn milito. La ruĝaj soldatoj ankaŭ mortigos, aŭ ĵetos bombojn sur senkulpajn estaĵojn.

Kaj nun, Gek-doj, ĉu ni nutru la infanojn per ĉi tiuj malnoblaj aĵoj? Centfoje, ne! Precipe ni K-dinoj, k patrinoj, gardu niajn infanojn, ne plu konduku ilin al tiu terura infero, por kiu ajn celo! Ni ne akiros pacon, preparante nin al milito! Homo estu homo! Virinoj, donu la ekzemplon! Nia devizo estu: "Neniun homon k neniun cendon k neniun laboron por la monstro militismo; ĉion por la bono de l' homaro k justo en la tuta mondo."

K-dino 15 408.

"EN OKCIDENTO NENIO NOVA"

Mia rimarkigo

En "S-ulo" n-o 335 K-dino 16 602 raportas sian impreson pri la filmo de Remark k konkludas per nobla sento dezirante, ke ĉiuj homoj saĝiĝu tiomgrade, ke ili kuraĝu rifuzi militon. Ŝi ankaŭ miras pri homoj, kiuj pledas por tiu vandalismo.

Nu, mi atentigas vin, ke tiuj homoj ja kulpas *konscie*, sed tiuj, kiuj *senkonscie* obeas al ili, ankaŭ kulpas. Vi certe rimarkis, en la filmo, ke unu el la unua ekspedicio revenis hejmen por libertempi k vizitis sian iaman profesoron en la momento, en kiu ĉi lasta jam preparis la duan ekspedicion.

La profesoro petis tiam cinike, ke li deklamu iom pri la bono de l' milito celante entuziasmigi la ceterajn. Sed kia konsterniĝo, kiam ĉi tiu elprovita junulo deklaris al la tuta lernantaro antaŭ la ŝovinista profesoro, ke la milito estas terurega, krima, abomena k rifuzenda!!

Ĉu li parolis *senkonscie* pri ĝi? Certe *ne*, ĉar li mem suferis en la tranĉeoj dum longa tempo. Kial li do kuraĝis kritiki la militon k ne kuraĝis rifuzi ĝin? Li ja reiris al la militejo je la fino de sia forpermeso k certe ne estis por la simpla plezuro kolekti en la tranĉeoj papiliojn al sia fratino, kiuj okazigis lian morton.

Lia konscio almenaŭ obeis al la timo. Ĉi tiu kurbigas la konscion, same kiel la kvanto aĉetas la kvaliton; sekve la homoj ne povos *plene* saĝiĝi antaŭ ol trudi sian *volon* al la timiga kapitalista sociordo. Ĉu li ne estus elpaŝinta pli konkrete, se li manifestus sian ribelemon en la tranĉeoj sambrave, kiel li manifestis en la lernejo? Sendube jes, ĉar tie li trovus aregon da murmurantaj K-doj, kiuj ofte nur atendas, ke unu elpaŝu por lin sekvi, kiel okazis al la rusaj K-doj dum la granda milito. *Soares.*

Por nia medito

Malbone prezentita estas tiu ĉi rubriko en n-o 338, p. 205, pro tio ke mankas sub la du presitaj sentencoj de Ŝopenhaŭer tria, kiu kvazaŭ kompletigas la duan. Ni do ĉi-sube presigas ambaŭ dirajôjn, por ke ĉe la K-doj ne restu malĝusta impreso pri la penso de l' filozofo. *Red.*

La aliaj partoj de l' mondo havas simiojn; Eŭropo havas francojn. Tio kompensas. Ŝopenhaŭer (*Schopenhauer*).

Pro antaŭzorgo pri mia morto, mi konfesas jenon: mi malŝatas la germanan nacion pro ĝia senlima stulto, k mi hontas pro tio, ke mi estas germano. Ŝopenhaŭer.

TRA ESPERANTIO

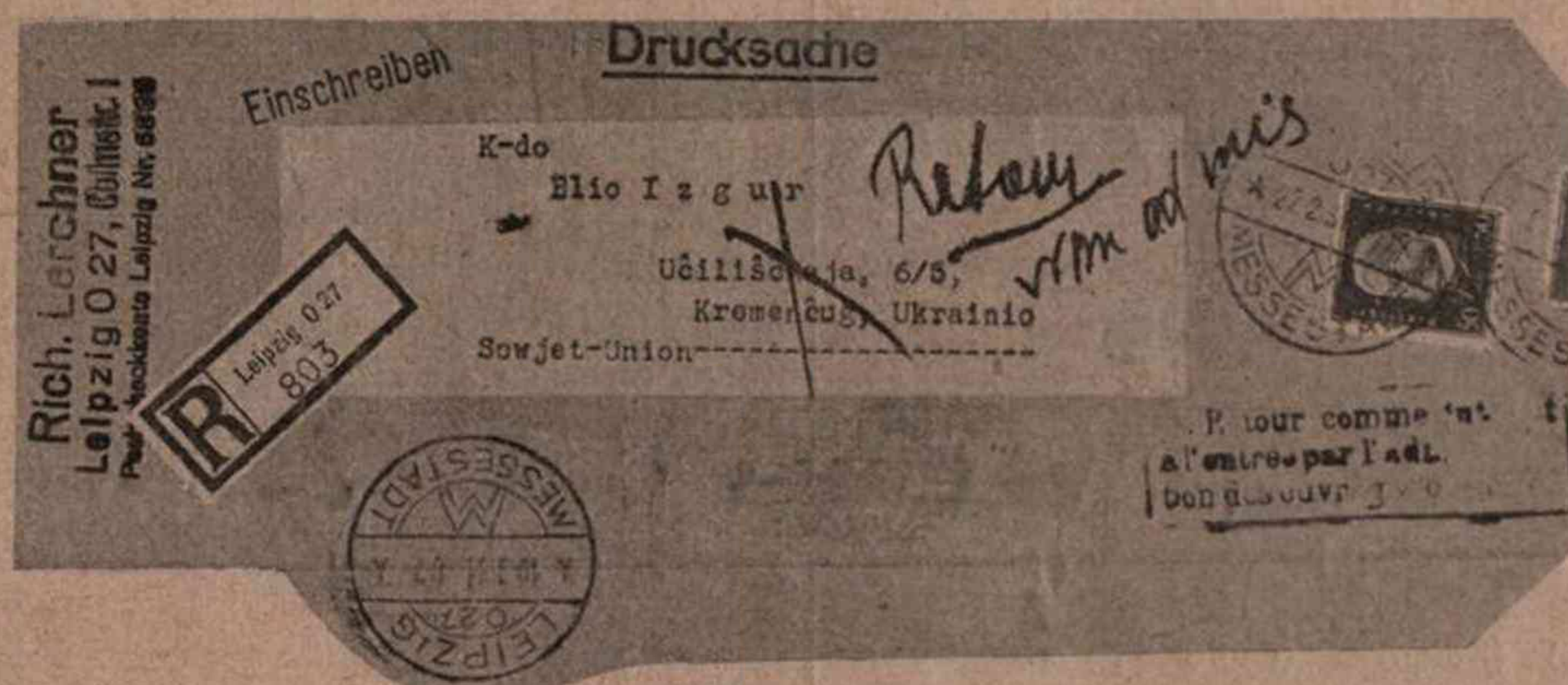
LA DUA LABORISTA OLIMPIADO okazos en la aŭstria ĉefurbo Vieno de 19-a ĝis 28-a de julio 1931. Preskaŭ dudek naciaj asocioj jam aliĝis kun sia gemembraro al tiu grandega entrepreno. La Viena dromo, kiun la socialista Viena urbestraro dediĉis al la junularo, estas rapide finkonstruata por esti preta ĝustatempe. Dume la asocianoj preparas sin vigle por montri, ke la laboristaro multefike laboras en la kampo de sporto k gimnastiko. Nia ruĝa Olimpiado estos ne nur manifestacio de fizika kulturo, sed ankaŭ tia de edukaj celadoj, kiujn penas efektivigi la laboristaj sport- k gimnastik-asocioj. Sana menso en korpo sana. Ĉu oni povas paroli pri sano de l' laborista klaso, se oni ne pensas samtempe pri labor- k vivkondiĉoj de unuopaj laboristaj familioj? Sen samtempa propagando de socialistaj ideoj ne estas pensebla laborista sportmovado. La venko de l' lab. sportuloj nur tiam estos definitiva, kiam nova sociordo ekregos.

Do, en Vieno kuniĝos miloj da diverslingvaj laboristoj. Oni amike rigardos unu la alian, sed oni ne povos interparoli pro la lingva diverso. Eble iuj inter vi havis jam okazon ĉe la I-a Olimpiado aŭ aliloke observi, kiel avide oni deziris interkompreniĝi. Ĉu ne tie estus grava okazo por atentigi la junularon al esperanto k SAT[1]? La Socialista Sport-Internacio, organizanta la duan Olimpiadon, uzas oficiale esperanton. Faru ni ĉiuj nian devon! *(17 030)*

[1] *Noto.* Efektive la Sportkomitato de SAT (adr. Ad. Wendt, Rudolf-Hermann-Str. 7, Leipzig O 27) laboras aktive tiucele; ĝi sukcesis jam en diverslingvaj lab. sportgazetoj enpresigi artikolojn k instigajn notojn poresp-ajn okaze de la Viena Olimpiado en atentinda kvanto. — *Red.*

La C. K. de S.E.U. timegas la veron

Ni jam ricevis multajn leterojn de Sovetiaj K-doj, kiuj plendis pro tio, ke ili ne ricevas "S-ulo"n, kvankam ke li daŭre ŝirmos sin kontraŭ la vero. Li eraras: pli malpli frue la K-doj, kiuj estas nun unuflanke informitaj k

alilandaj K-doj pagis por ili la abonon. Tamen tre regule k akurate nia Administranto sendis la ekzemplerojn. Al K-do Izgur estis antaŭnelonge sendataj r e k o m e n d i t e 20 n-oj. La pakaĵo revenis, kiel atestas la banderolo, kies foton ni publikigas ĉi-sube.

La ĝenerala sekretario de SEU, Drezen, misuzante sian G.P.U.-oficon por malpermesigi per mensoga denunco nian gazeton, opinias per tio, trompitaj per plej abomenaj mensogoj, finfine ekscios la veron pri liaj friponagoj.

Al la K-doj, kiuj skribis por demandi kiel ili rilatu al la ŝajnreferendumo aranĝita de la opozicio, ni simple respondas, ke tia kontraŭstatuta aranĝo havas absolute nenian valoron en la okuloj de ĉiu serioza k honesta homo. Direkcio.

Esperanto en la laborista gazetaro

La organo de l' poŝtoficistoj en Litovio publikigas esperantan kurson; la samon faras la organo de l' holanda laborista sport-asocio "Arbeiderssport". La nederlanda fabriklaborista unuiĝo malfermis en sia organo rubrikon pri esperanto. La Informbulteno de la Internacio de proletaj liberpensuloj aperas nuntempe (laŭ decido de l' kongreso en Bodenbaĥ, nov. 1930) en germana k esperanta lingvoj. (Laŭ "ITF-Bult.".)

Atentu, gemigruloj!

Ĉar nuntempe pro senlaboreco ktp. geesperantistoj malfacile povas tranoktigi K-dojn, nia grupo informiĝis ĉe la estro de l' junulmigrula gastejo pri la kondiĉoj: Oni povas tranokti nur, estante membro de l' asocio "Deutscher Jugendherbergen-Verband" adr.: Hilchenbach, Vestf., Germ.). Aliĝi povas ankaŭ negermanianoj. Membroj-gejunuloj pagas por nokto en ĉiuj tiaj tranoktejoj tra la lando nur 0,50 mk. g. nokte.

Lab. esp. klubo Freiburg i. Br. (A. Stolz, Hornusstr. 6).

ĈE LA NEŬTRALULOJ

En Barcelono fondiĝis Zamenhof-Instituto, kiu laboras pli vere por Zamenhofismo ol por esperantismo, konsciante, ke esp-o estas nur ilo, per kiu oni eĉ povas kontraŭstari pacismon; ĝi do propagandas la "internan ideon" de esp-o.

*

La 2-a Flandra Kongreso de Esp-o okazos de 23-a ĝis 25-a de majo en Aalst. Okazos oficiala akcepto en la urbdomo.

*

En la Ĉe-kursoj okazantaj en Berlin partoprenas sume ĉ. 920 personoj.

*

Post parolado de s-ro Jui (Jouis) malfermiĝis en Ruen (Rouen), Francio, la unua ĉi-jara kurso de l' tiea grupo kun pli ol 50 partoprenantoj. (16 225.)

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Revuoj

LITERATURA MONDO. Dua periodo, unua jaro, n-oj 1, 2. Ĉefredaktoroj J. Baghy k K. Kalocsay. Red. k

Admin. Bleier Vilmos, Hung., Budapest IX, Boraros tér 6. Jarabono: 10 pengoj (7,50 mk. g.). Pĝ. 16 + VIII. Form. 23 × 30 cm. Ilustrita.

La neŭtrala esp. movado, kiu cetere en lastaj jaroj treege plifortigis sian eldonagadon, konsciinte pri la hontindo ne posedi literaturan gazeton, faris fortostreĉon k certigis por kelka tempo la financan bazon de tiu ĉi iam fiaskinta monata revuo belaspekte prezentita. (Parenteze dirite, tiu fakto devus sproni la SAT-anaron subteni sian propran literaturan revuon "La Nova Epoko", kiun minacas malapero pro manko de subtenantoj.) Se juĝi laŭ la du aperintaj kajeroj, "Lit. Mondo" ne estas spegulo nek de la nuna, nek de la estonta, nova epoko. Prudente la redaktoroj rimarkigas enkonduke, ke "ni estas tute senpartiaj, rilate skolojn k direktojn . . ."; sed vane oni serĉus iun verkaĵon en tiuj n-oj, kiu reflektus la profundan turmenton de nia epoko. Palaj lumoj; vortoj, kiuj briletas, plaŭdetas ĉe la supraĵo; spritas iafoje. La rubrikoj "Observo" k "Recenzo", kiuj konatigas nin kun verkistoj, pentristoj, ŝajnas al mi plej interesaj.

Tamen, ja aprobindaj k laŭdindaj estas la klopodoj de l' iniciatintoj k iliaj celoj: doni al la verkokapablaj esperantistoj la eblon en revuo konigi siajn verkaĵojn; tio sendube pravigas la ekziston de "L. M.".

Estus dezirinde klarigi al la legantoj la uzatajn neologismojn k neordinarajn teknikajn vortojn (ekz. *laŭno* = kulturita herbejo, *variĉelo* = varioleto, *lici* = rajti [?!] k. a.). *N. B.*

Iberia Esperantista Revuo. Diputacio 50, Barcelona. N-o 1. Jan./feb. 1931. Aperas dumonate. Jarabono: 9 pesetoj (1 dolaro). Form. 16 × 23. 48 pĝ. Direktoro: Jaume Grau Casas.

La enhavo de tiu ĉi bone redaktita kajero konsistas ĉefe el beletra literaturo esp-lingva. Nur unu informartikolo estas verkita hispane. Preso k ekstera aspekto bonaj.

*

Pri Astro-Fiziko. Mallonga klarigo por ordinaruloj. Verk-kompilis L. Korinna. Eldono de l' aŭtoro (Wheatley Rd. 30, Halifax, Anglio). Prezo: 0,50 mk. g. Form. 13×21. 24 pĝ.

Interesa temo fuŝprezentita en kripligita esperanto. La esp-ista leganto rajtas postuli legaĵon en bona, almenaŭ gramatike korekta lingvo. En la broŝuro lingvaj eraroj abundas en ĉiu paĝo, tiel ke eĉ nerimarkite malaperas inter ili la preseraroj. La aŭtoro ekz. ne scias kiel uzi ĝuste la akuzativon, la trouzo de "je" karakterizas la komencanton. Kiel memfida estas tiu persono, por eldoni nekontrolita de lingvospertulo sian fuŝlaboron! *N. B.*

Ekspozicio de Esperanto, 1930 en Tokio. Afiŝo unukolora. Formato 38×50 cm.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Le Réveil Ouvrier, Nancy, 18. 3., milit-memoroj de Burger (335).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Le Réveil Ouvrier, Nancy, 11. 3., 14. 3., 25. 3., *Freier Wassersport,* Leipz., 25. 2., *Signalen,* Stokh., 12. 3., 19. 3., *Vooruit,* Gent, 1. 1., 14. 1., 22. 1., 26. 1., 3. 2., 8. 2., *De Schelde,* Antverp., 12. 11., 14. 5. 30, *D. Deutsche Eisenb.,* Berl., 15. 3., *ITF-Bult.,* Amsterd., marto, *Freie Presse,* Strasbg., 5. 3., *Münchener Post,* 9. 3., *Schwäb. Volkszeitg.,* 17. 2., *Schwäb. Tagwacht,* 12. 3., *L'Effort, Lyon,* 21. 3.

NIA POŜTO

Al SPR-abonantoj. — Ni mem nur ricevis ĝis n-o 4 (sept. 1930) k ĝin ni ricevis nur komence de marto 1931. En ĉi afero la Adm. neniel respondecas. *Adm.*

KORESPONDADO

GERMANIO

—Laborista esp. grupo interŝ. ekspozmaterialon kĉl: afiŝoj, L, PI, ktp. Skribu al: K-do Karl Maŭrics, Geilenkirchener Str. 505, *Merkstein II,* Kr. Aachen.

—Du K-doj koresp. kĉl, L, PI, bfl. Adr.: Hans Ross, Beim Waisenhaus 2, *Rostock (Meckl.).*

K-do A. Zdanski, Leonhardstr. 19, *Rostock (Meckl.)* kĉl, L, PK, PI, PM.

K-doj K. Härtel, Lengenfelder Str. 16 k Joh. Lang, Bergstr. 18, *Planitz/Sa.,* kĉl, PI, PM, fotoj. Nepre resp.

NEDERLANDO

K-do J. de Wolff, Boerhaaveplein 20, *Amsterdam (C),* koresp. pri gimnastiko k atletiko, kĉl.

K-do Johann Löhner, *Ellenbach b. Hersbruck,* Bavario, serĉas koresp-adon kun Bulgario, Hispanio k orientaj landoj.

Polio

—Esp. klubo arangas la 25, IV. korespondvesperon. Koresp-aĵojn ni petas el ĉl. Temo: "Vivo en nia societo". Al ĉ. ni resp. Adr.: G. Lewenhof, str. Czysta 1, *Sosnowiec.*

SVEDIO

K-do Karl Asp, Värmlands Folkblad, *Karlstad,* kĉl, prefere kun tipografistoj.

ENHAVO

Presejo: Neudrag, Leipzig (Germanio)